

שיקלא ופירא

סיכום הדף היומי

בבא קמא יא

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלו נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עופדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

פחת נבילה

לימא פחת נבילה תנאי היא -
דתנאי אם טרף יטרף יביאהו עד ,

א. **[ת"ק]** יביא עדים שנטרפה באונס ופטור, ששומר שכר פטור מאונסים.

ב. **אבא שאול:** יביא עדודה נבילה לב"ד להעריך כמה היא שווה.

1. **מאי לאו בהא קמיפלגי - דמר סבר פחת נבילה דניזק הוי -** שיביא עדודה

לב"ד ומוסיף מביתו ממה שהיא שווה משעת הנזק.

ומר סבר דמזיק הוי - כיוון סובר שפחת נבילה של מזיק הוא, ומעמיד את הפסוק לדבר אחר .

[שאיין לומר שאבא שאול מחייב באונסים, שאין השומר חייב בהם.]

בעל הבור צריך להעלות את השור מבור

2. **לא דכ"ע דניזק - והכא בטורח נבילה קמיפלגי -** על מי מוטל להביא את

הנבלה ממקום שמתה למקום שהייתה שם. אבא שאול סובר שהוא על המזיק .

הגמרא מביאה סיוע מהברייתא למטה:

תנאי אחרים אומרים מניין שעל בעל הבור להעלות שור מבורו ת"ל כסף ישיב
לבעליו וגם **והמת ישיב**.

אמר ליה אביי לרבא האי טורח נבילה ה"ד ?

אילימא דבבירא שויה זוזא, ואגודא שויה ארבע - כי טרח בדנפשיה טרח לא צריך פסוק על זה, שהרי זה לטובתו של המזיק שישלם פחות.

(תירוץ) דבבירא שויה זוזא, ואגודא נמי שויה זוזא.

(קושיה) ומי איכא כה"ג ?!

(תירוץ) אין, דהא אמרי אינשי כשורא קוריה במתא בזוזא, כשורא בדברא בזוזא.

למרות שצריך להביא לעיר למכור.

[עד כאן דף יא עמוד א]

האם שמין לגזלן / גנב / נזיקין / שואל

הלן הגמרא דנה בכל סוגי התשלומים, האם המזיק יכול להחזיר את הנבלה או הכלים השבורים, או שהיה מנהג דיינים שהיו מחייבים את המזיק לשלם את דמי הבהמה או כלים מעולים, והפחת והשברים יישארו אצלם.

אמר שמואל מנהג דיינים אין שמין לא לגנב ולא לגזלן²⁹ אלא לנזיקין, ואני אומר
אף לשואל ואבא רב מודה לי.

איבעיא להו ?

"ה"ק אף לשואל שמין ואבא מודה לי,

או דלמא ה"ק: ואני אומר לא לגנב ולא לגזלן בלבד אין שמין אלא אף לשואל אין שמין,
ואבא מודה לי.

ת"ש דהוא גברא דשחיל נרגא מחבריה תברה.

אתא לקמיה גבר, א"ל זיל שלים ליה נרגא מעליא ש"מ אין שמין.

(דחיה) אדרבה? מדאמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב ' דינא הכי ?! ושתיק,
ש"מ שמין.
איתמר -

א. **אמר עולא א"ר אלעזר שמין לגנב ולגזלן.**
ב. **רב פפי אמר אין שמין.**

(מסקנה) והלכתא אין שמין לא לגנב ולא לגזלן אבל לשואל שמין - כדרב כהנא ורב אסי.

מספר הלכות שאמר עולא בשם רבי אלעזר

נקדים הקדמה: המפלות שליא יושבת עליה ימי טומאה וימי טהרה, דהיינו שכל דם שרואה היא טהורה, שאין שליא שאין בה וולד שנימוחה בתוכה. להלן הגמרא תדון אם יצא מקצת שליא ביום ראשון ומקצת ביום שני באיזה יום מחשבים ימי טומאה וטהרה.

ואמר עולא א"ר אלעזר שליא שיצתה מקצתה ביום ראשון, ומקצתה ביום שני -
מונין לה מן הראשון אפילו שלא ראתה דם ביציאתה (לידה יבישתה).

א"ל רבא מה דעתך? לחומרא שמטמאים את הטהרות שנגעה ביום ראשון? חומרא
דאתי לידי קולא הוא? דקא מטהרת³⁰ לה מראשון שתהא סופרת י"ד של נקבה ביום ראשון ואז ביום ט"ו כל דם שתראה הוא דם טהור. אך אם מונה ביום שני, אזי ביום ט"ו היא עדיין טמאה.

אלא אמר רבא לחוש ביום ראשון חוששת, מימנא ימי טהרה לא ממניא אלא לשני.
עתה הגמרא מקשה מה חידוש עולא בהלכה זו, הלא היא ברייתא מפורשת כדלהלן:
(קושיה) מאי קמ"ל דאין מקצת שליא בלא ולד?!
בהמה מעוברת ששחטו אותה, הוולד מותר באכילה בלי שחיטה (בן פקועה), אמנם אם יצא לפני השחיטה, למרות שחזר, הרי אין שחיטת אימה מתירתה.

תניא שליא של בהמה שיצתה מקצתה לפני שחיטת אימה, אסורה באכילה - משום שהשליא : **סימן ולד באשה, וגם סימן ולד בבהמה. שאין שליא בלא וולד** וחוששים שבמקצת שיצא, יצא רוב הוולד אלא שנימוח, שביציאת רובו כבר נחשב לידה.
(תירוץ) אי ממתני', הוה אמניא דיש מקצת שליא בלא ולד, והטעם שאסורה באכילה וגזירה מקצתה אטו כולה, קמ"ל. ר"ל מה שכתוב סימן ולד באשה לאו לגבי יצאת מקצתה אלא כך: אסורה באכילה שמא יצא אמנם לגבי אשה לא מטמאים את הטהרות.

בכור שנטרף בתוך ל' יום

ואמר עולא אמר רבי אלעזר בכור אדם שנטרף³¹ בהרג בתוך ל' יום אין פודין אותו.
- שנאמר פדה תפדה יכול אפי' נטרף בתוך ל' יום? ת"ל אך חלק.
קנין בהמה - משיכה / מסירה

ואמר עולא א"ר אלעזר בהמה גסה נקנית במשיכה.

(קושיה) והא אנן תנן במסירה שמסר לו באפסר אע"פ שלא משך?

(תירוץ) הוא דאמר כי האי תנא: דתניא -

א. **וחכ"א זו גסה זו דקה במשיכה.**

ב. **ר"ש אומר זו זו בהגבהה -** בגסה מדובר שנותן חבילי זמורות תחת רגליה והיא עולה עליהם.

³¹ תוספות ד"ה בכור שנטרף בתוך ל' יום. פ"ה שנהרג ובמת מעצמו לא איצטרך קרא לאשמועין דאין פודין דהא כתיב ופדויו מן חדש תפדה אבל נהרג איצטרך לאשמועין דלא אמרי' אי לאו דאקטילי הוי חי ולא נפל הוי ולפרקיה משמע קצת [משמע שהזקיק הכתוב בן ל' יום משום חשש נפל] דאם קים לן בגויה דכלו לן חדשיו וחי היה חייב לפדותו וקשה דבפרק יש בכור (בכורות דף מט), אמר גבי פודה בנו תוך ל' יום ונתאכלו המעות לאחר זמן אין בנו פדוי ואמאי והא אגלאי מילתא למפרע דלא נפל הוא אלא ודאי גזירת הכתוב היא מופדויו מן חדש תפדה דאפי' קים לן שכלו חדשיו צריך ל' יום ואע"ג דמהאי קרא נפקא לן (שבת דף קלה): כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל ה"נ דרשינן (שם) ח' ימים בבהמה אינו נפל מדכתיב מיום השמיני והלאה ירצה לקרבן ואפ"ה כי קים לן דכלו חדשיו הוי מחוסר זמן תוך שמנה כדמוכח בפ"ק דר"ה (דף ו:ו) דאמר [בכור] מאימתי מונין לו שנה חד אמר משעה [שנראה] להרצאה אחד אמר משעה שנולד ולא פליגי הא בתם הא בבעל מום ומוקמינן לה התם דקים ליה בגויה דכלו לן חדשיו ואפ"ה לא חזי להרצאה עד ח' ומפ' ר"ת שנטרף היינו שנעשה טרפה והשתא מדמי ליה שפיר בהקומץ לבכור שיש לו ב' ראשים דהוי גמי טרפה:

²⁹ תוספות ד"ה אין שמין לא לגנב ולא לגזלן. פ"ה אין שמין הנבילה והשברים לבעלים שיחזיר הגנב הפחת אלא ישלם בהמה שלימה וכלים מעולים והשברים שלו ואע"ג דקיימין לן ישיב לרבות שוה כסף ככסף ואפי' סובין גנב וגזלן שאני משום דכתיב אשר גזל כעין שגזל הלכך צריך להחזיר הגזילה או דמיה ולא סובין וכן משמע בירושלמי מנין שאין שמין לא לגנב ולא לגזלן א"ר אבא בר ממל חייב שלם ולא מתים עד כדון גניבה גזילה מנין א"ר אבא בר ממל והשיב הגזלה אשר גזל כאשר גזל והיינו טעמא דגנב וגזלן קנו מיד כשהוציאו מרשות בעלים אבל מזיק לא נתחייב אלא כמו שהזיק וה"ט דמ"ד אף לשואל כיון דחייב באונסין נמצא שקנאו משעה שהוציא מיד הבעלים והדמים הוא דנתחייב כמו גנב וגזלן:

³⁰ תוספות ד"ה דקא מטהרת לה מראשון. פירוש שסופרת י"ד של נקבה מראשון והדמים שתראה בט"ו יהיו טהורין וא"ת ואמאי לא יהיו טהורים דלמא ביום ראשון יצא ראשו או רובו ואפי' לא יצא דלמא הוא זכר וי"ל דלא מצי למישרי מספק ספיקא דהוה תרי קולי דסתרי אהדדי שאם תראה יום מ"א תשתרי נמי מספק ספיקא דשמא לא יצא רובו ביום ראשון ואפי' יצא רוב דלמא נקבה היא והשתא בתחילה התרנו משום דשמא זכר השתא נתירנו משום שמא נקבה היא ממה נפשך נעשה איסור וכה"ג תנן בהמפלת (נדה כט.) תשב לזכר ולנקבה ולנדה אע"ג דכל איסור באפי נפשיה הוי ספק ספיקא.

סיכום הדף היומי שקלא וטריא בבא קמא יא

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלוזי נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עובדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

אחין שחלקו מתי שמין מה שעליהן

ואמר עולא אמר ר' אלעזר האחין שחלקו-

- מה שעליהן שמין -

פעמים אף מה שעליהן אין שמין:

משכחת לה בגדול אחי שהיה מתעסק בנכסיהם, שעד עתה היו מרוצים שהוא השתמש

בהם, דניחא להו דלשתמעון מיליה.

- ומה שעל בניהן ובנותיהן אין שמין - לא מבזים אותם לבוא לב"ד.

שומר שמסר לשומר

א. אמר עולא א"ר אלעזר שומר שמסר לשומר פטור-

ולא מיבעיא שומר חנם שמסר לשומר שכר, דעלויי עלייה לשמירתו שהוא מוסר

את עצמו יותר משומר חנם כיוון שחייב בגניבה ואבידה,

אלא אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם, דהשתא גרועי גרעיה לשמירתו נמי

פטור מאונסים, שהרי מסר לבן דעת.

ב. רבא אמר שומר שמסר לשומר חייב-

ולא מיבעיא שומר שכר שמסר לשומר חנם, דגרועי גרעיה לשמירתו,

אלא אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר, חייב באונסים - דאמר ליה את שומר

ראשון מהימנת לי בשבועה שלא פשע, האי שומר שני לא מהימן לי בשבועה.

עבדים כקרקעי או כמטלטלי

אמר עולא א"ר אלעזר הלכתא גובין החוב מן העבדים.

אמר ליה ר"נ לעולא 'אמר רבי אלעזר אפי' מיתמי'!

לא, מיניה מהלוה עצמו.

מיניה!? אפי' מגלימא דעל כתפיה!?

הכא במאי עסקינן שעשאו אפותיקי 'אפה תהא קאי' מזה יהא לך פרעון - החידוש הוא

שאם מכר, יכול הבעל חוב לתפוס אותו - כדאמר רבא-

עשה עבדו אפותיקי ומכרו, בעל חוב גובה הימנו. - אית ליה קלא.

שורו אפותיקי ומכרו, אין ב"ח גובה הימנו- לית ליה קלא.

[עד כאן דף יא עמוד ב]

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא יב

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

והלכתא בכפותי², שדומה לחצר.

עתה הגמרא מקשה על הברייתא ראשונה, מדוע אם החזיק בקרקע לא קנה עבדים, הרי מבואר בברייתא למטה שכן קנה.

(קושיה) והתניא החזיק בקרקע קנה עבדים?

התם בעומדין בתוכה.

מכלל דהאי לא קנה כשאין עומדין בתוכה -

הניחא להך לישנא (3) דאמר רב איקא בריה דרב אמי **עבדי כמטלטלי דמי**: היינו דאי עומדין בתוכה, אין, אי לא, לא.

(קושיה) אלא להך לישנא דאמר(2) עבדי כמקרקעי דמי למה לי עומדין בתוכה? הא אמר שמואל: מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן.

(דחיה) וליטעמיך, להך לישנא דאמר עבדי כמטלטלין דמי, למה לי עומד בתוכה הא קיימא לן דלא בעינן צבורין?

אלא מאי אית לך למימר? **שאי מטלטלי דניידי, ממטלטלי דלא ניידי.**

לכן מוכיח שאפילו שעבדים הם כמו קרקע מ"מ צריכים להיות בתוכם:

עבדא מקרקעי דניידי הוא, התם דינו של שמואל **סדנא דארעא חד הוא.**

[עד כאן דף יב עמוד א']

[משנה] נכסים שאין בהן מעילה

כתוב במשנה שנכסים שיש בהם מעילה אינו חייב בנזקן, ומשמע מכך, שדברים שאין בהם מעילה, למרות שהן קודש, חייב בנזיקין, ועל זה הגמרא שואלת כיצד. יתבאר שני תירוצים: רבי יוחנן כאן, ושל רבא לקמן (ג), שנשאר בקושיא. כדלהלן:

מעילה הוא דלית בהו, הא מקדש קדשי? **מאן תנא?** שמחייב כשהזיק שור שלמים את של חבירו.

א"ר יוחנן בקדשים קלים ואליבא דר' יוסי הגלילי-

דאמר **ממון בעלים הוא דתניא-** לגבי שבועת הפקדון, שאם הפקיד בהמת שלמים אצל חבירו, וכפר ונשבע, ולאחר מכן הודה, שמשלם קרן וחומש ומביא קרבן אשם.

ומעלה מעל בה' **לרבות קדשים קלים שהן ממונו**, ונקרא 'כישש בעימנו', דברי ר' יוסי הגלילי.

והתנן המקדש ^{אשה} בחלקו בין בקדשי קדשים בין **בקדשים קלים** אינה מקודשת, לימא דלא כרבי יוסי הגלילי?
(דחיה) אפי' תימא ר' יוסי הגלילי-

כי אמר מחיים, שאחריותו עליו, אבל לאחר שחיטה מודה דכי קא זכו, בין כהנים בחזה ושוק ובין בעלים בשאר בשר, משלחן גבוה קא זכו.

לבתר דנפק, אמר להו עולא ליושבים לפניו הכי אמר רבי אלעזר אפי' מיתמי.

אמר ר"נ אשתמטין עולא נשמת ממנו שהוא ירא, שאני סובר מטלטלי דמי, והוא ירא שאני אקשה עליו קושייתו.

להלן מספר מקומות שגבו אפילו מיתומים:

הוה עובדא בנהרדעא ואגבו דייני דנהרדעא.

הוה עובדא בפומבדיתא, ואגביה רב חנא בר ביזנא.

אמר להו ר"נ זילו אהדורו שהוא סובר כמטלטלי דמי, ואי לא מגבינן לכו לאפדניכו!
א"ל רבא לר"נ: הא עולא, הא רבי אלעזר, הא דייני דנהרדעא, והא רב חנא בר ביזנא,

מר כמאן סבירא ליה?

א"ל אנא מתניתא ידענא לב-

דתני אבימי - פרובול חל על הקרקע, אינו חסר גביה וקיים ברשות מלווה, ואינו חל על העבדים.

מטלטלין נקנין עם הקרקע, ואינן נקנין עם העבדים.

לימא כתנאי-

ברייתא (1):

ההלכה היא שמטלטלים נקנין עם הקרקעות, שאם החזיק בקרקע קונה את המטלטלים ב'אגב'.

מכר לו עבדים וקרקעות:

החזיק בעבדים - לא קנה קרקעות.

בקרקעות - לא קנה עבדים.

קרקעות ומטלטלין:

החזיק בקרקע - קנה מטלטלין.

במטלטלין - לא קנה קרקע.

עבדים ומטלטלין:

החזיק בעבדים - לא קנה מטלטלין - אלמא כמטלטלים דמי.

במטלטלין - לא קנה עבדים.

עתה הגמרא מביאה ברייתא אחרת שסוברת שעבדים הרי הם כקרקעות, כדלהלן:

והתניא (2)-

החזיק בעבדים - קנה מטלטלין. אלמא כקרקעות דמי.

מאי לאו בהא קמפלגי:

1. **דמר סבר** ⁽²⁾ עבדים כמקרקעי דמי, **ומר סבר** ⁽¹⁾ עבדים כמטלטלין דמי.

2. **אמר רב איקא בריה דרב אמי - דכ"ע עבדים כמקרקעי דמי.**

והדתניא קנה שפיר,

והדתניא לא קנה - בעינן קרקע דומיא דערים מצורות ביהודה דלא ניידי -

להלן הפסוק שלומדים ממנו את קנין מטלטלים 'אגב קרקעות':

דתנן נכסים שאין להם אחריות, נקנין עם נכסים שיש להם אחריות: **בכסף, בשטר ובחזקה - דאמר קרא** ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי מצורות ביהודה.

3. **איכא דאמרי - אמר רב איקא בריה דרב אידי. דכ"ע עבדי כמטלטלין דמי.**

והדתניא לא קנה שפיר

הא דתניא קנה - בעודן מטלטלים **עליו** עבדים-

(קושיה) וכי עודן עליו מאי הוי?! חצר מהלכת היא, וחצר מהלכת לא קנה? ואפילו עומד: **הא אמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה, עומד ויושב, לא קנה.**

¹ תוספות ד"ה והלכתא בכפות. וצ"ל נמי דמירי בישן דכפות מהני דלא הוי חצר מהלכת וישן מהני דהוי משתמרת לדעתו כדאמרין בגיטין פרק הזורק (דף עח). גבי כתב גט לאשתו ונתנו ביד עבדו ישן ומשמרתו ה"ז גט ניעור אין גט משום דהוי חצר המשתמרת שלא מדעתה ופריך ישן אמאי הוי חצר מהלכת הוא וכו' ישן שאני והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא בכפות אלמא אע"ג דמוקי לה בכפות אפ"ה ניעור אינו גט ואין לפרש הלכתא בכפות כלומר לא חשיב מהלכת, ולא דמי לעומד ויושב, וכיון דכפות מועיל, ישן נמי מועיל דא"כ דבשאינן כפות איירי רבא, אמאי קאמר רבא ניעור אין גט משום דהוי חצר המשתמרת שלא לדעתה תיפוק ליה דהוי חצר מהלכת וכן פ"ה פרק הזורק והלכתא בכפות ובהווא קאמר רבא דניעור אין גט וכן פסקו הלכות גדולות דכפות וישן בעינן:

² תוספות ד"ה אנא מתניתא ידענא. אע"ג דבכמה דוכתין אשכחן דכמקרקעי דמי לענין אונאה ושבועה אור"י דהכא לא איירי אלא במילי דרבנן ולגבות מיתמי ומלקוחות וסבר שעבודא לאו דאורייתא ולא גבי אלא מדרבנן ולענין פרובול וקנין אגב דהוי נמי מדרבנן וקרא דערים מצורות אסמכתא בעלמא היא ולקמן דקאמר להך לישנא דאמר עבדא כמקרקעי דמי למה לי עומדים בתוכה למ"ד נמי כמטלטלי דמי הוה מצי למיפרך דהא לא חשיב כמטלטלי אלא לענין מילי דרבנן [אך במילי דאורייתא הם כקרקע, א"כ מדוע לא קנה מדין שמואל] אלא דבלאו הכי פריך שפיר והא דבעי למידק בפי המוכר את הבית (ב"ב סו). אי עבדא כמטלטלי דמי או כמקרקעי דמי ממתני' דהוי בעבדים ובהמה כולן מכורין [גבי המוכר את העיר לא מכר את העבדים אך אם אמר 'כל מה שבתוכה' אז קנה כולן. שם הגמרא מדייקת דדווקא אם פירש הא לאו הכי אין העבדים נחשבים כמטלטלים] ומייתי לה נמי בפרק מי שמת (שם קנ). גבי מטלטלין של פלוני לא שייכא הכא כלל דהתם בלשון בני אדם תלין:

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא יב

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלוני נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עובריה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

(קושיה) ומחיים י' מי אמר, והתנן-

הגמרא מקשה סתירה בין המשנה במעשר שני לברייתא של רבי יוסי, רבינא מתרץ קושיא זו, ולפי תירוצו הגמרא מקשה על מה שאמרנו לעיל: שקדשים מחיים נחשבים כממון בעלים. כדלהלן:

בכור מוכרין כהן לכהן אחר **אותו תם: חי**, והלוקח ימתין עד שיפול בו מום [אבל חי שחוט,

אסור בהנאה, משום שחוטי חוץ] **ובעל מום: חי ושחוט.**

ומקדשין הכהנים **בו את האשה** שהם ממון בעלים.

ואמר ר"נ אמר רבה בר אבוא **לא שנו** אלא בכור בזמן הזה, דכיון דלא חזי להקרבה, אית להו לכהנים זכייה בגוייהו.

אבל בזמן שבית המקדש קיים, דחזי להקרבה, לא.

(קושיה) ואיתיביה רבא לר"נ - ומעלה מעל בה' לרבות קדשים קלים שהן ממון,

אפילו בזמן שבית המקדש קיים שמביא קרבן אשם, דברי ר' יוסי הגלילי.

(תירוץ) **ומשני רבינא בכור בחו"ל ואליבא דר"ש-**

דאמר אם באו מחו"ל לארץ ישראל תמימים יקרבו. **אם באו** ^{בדיעבד}, אין, לכתחלה לא.

[עד כאן דף יב עמוד ב]

משלחן גבוה זכו, משמע אבל מחיים היו ממון בעלים, אע"ג דהוי מתנות כהונה. וא"ת אי הוה משני מתנות כהונה שאני הוה משמע דחלק בעלים אפי' לאחר שחיטה הוי ממון בעלים ובפ"ב דיו"ט (ביצה כא). נמי אמר דבעלים משלחן גבוה זכו וי"ל דה"מ לענין נדרים ונדבות דאינו קריבים ב"ט משום דעיקר שחיטה הוי בשביל גבוה ולא משום אכילת בעלים והוי לכם ולא לגבוה, אבל פשיטא דחלק בעלים אפי' לאחר שחיטה הוי ממון בעלים לקדש בו אשה ולכל דבר, וכן משמע דהמקדש בחלקו בחלק כהנים איירי דלשון המקדש בחלקו לא שייך אלא בחלק כהנים דבעלים לא שייך בהן לשון חלק דעיקר הקרבן שלהן ....

י' תוספות ד"ה ומחיים מי אמר. תימה מאי קס"ד אי מחיים לא אמר כ"ש לאחר שחיטה [א"כ באיזה מקרה דיבר רבי יוסי שחייב בשבועת הפקדון] ואין לומר דה"פ ומחיים מי אמר אפילו היכא דחזיא להקרבה מדקמפלטת בין מחיים לאחר שחיטה, מכלל דמחיים אפילו בחזי להקרבה חשבת ליה ממון דומיא דלאחר שחיטה, דאם כן כי פריך מבכור לסייעיה משלמים דקאמר בן עזאי לא בא הכתוב אלא לרבות שלמים וכן עזאי ואבא יוסי אתו לפרושי מילתיה דר"י הגלילי כדפ"ה ושלמים חזו להקרבה ואפילו לכתחילה יקרבו וי"ל דה"פ ומחיים מי אמר במתנות כהונה בחלק שיש לכהנים בשלמים, מדלא קאמר מתנות כהונה שאני, דהמקדש בחלקו היינו מתנות כהונה חלק שיש לכהנים בשלמים, אלא קאמר משום דלאחר שחיטה

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא יג

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עופדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

עתה הגמרא מסיימת את הקושיא:

ואם איתא דכי א"ר יוסי הגלילי ממונו הוא מחיים היינו התנא של משנתנו - לישני רבינא הא שבועת הפקדון רבי יוסי הגלילי הא בכור - רב נחמן רבנן,

(תירוץ) אמר לך מתנות כהונה קאמרת?! שאני מתנות כהונה, הרי כל זמן שביט המקדש קיים דכי קא זכו אפילו מחיים, משלחן גבוה קא זכו - אך רבי יוסי איירי לגבי שבועת הפקדון בקרבן שלמים. [רבינא לא רצה ליישב את המשנה של בכור בשלמים, שמוכח מתוכה שדיברה בבכור.]

גופא ומעלה מעל בה:

א. רבי יוסי הגלילי - לרבות קדשים קלים שהם ממונו.

ב. בן עזאי אומר לרבות את השלמים.

ג. אבא יוסי בן דוסתאי אומר לא אמר בן עזאי אלא בבכור בלבד.

אמר מר בן עזאי אומר לרבות את השלמים - למעוטי מאי?

אילימא למעוטי בכור בחו"ל שאינו ראוי להקרבה-

(דחיה) השתא, ומה שלמים שטעונים סמיכה, ונסכים, ותנופת חזה ושוק, אמרת ממון בעלים הוא, בכור מבעיא הרי אינו ראוי להקרבה?

(מסקנה) אלא אמר רבי יוחנן למעוטי מעשר- למרות שהוא קרב שלמים אך מחיים אינו ממון בעלים.

כדתינא בבכור נאמר לא תפדה: ונמכר תם חי, ובעל מום חי ושחוט,

במעשר נאמר לא יגאל" ומומל מלא יגאל" לגבי חרמים שכתוב בהם 'לא ימכר ולא יגאל'.

ואינו נמכר לא חי, ולא שחוט, לא תם ולא בעל מום.

רבינא מתני לה אסיפא- אבא יוסי בן דוסתאי אומר לא אמר בן עזאי אלא בבכור בלבד.

למעוטי מאי?

אילימא - למעוטי שלמים.

(דחיה) השתא, ומה בכור שקדוש מרחם, ממונו הוא, שלמים מבעיא!?

(מסקנה) אמר רבי יוחנן למעוטי מעשר-

כדתינא בבכור נאמר לא תפדה ונמכר תם חי ובעל מום חי ושחוט במעשר נאמר לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט לא תם ולא בעל מום.

(קושיה) הא בבכור בלבד קאמר? קשיא.

ביאור שני במשנה - נכסים שאין בהן מעילה

הובא לעיל (יב): ביאור אחד של רבי יוחנן, להלן ביאור שני:

רבא- אמר שאין בהן דין מעילה כלומר שאין בהם שום קדושה לשמים.

(קושיה) ומאי נינהו? דהדיוט.

וליתני דהדיוט? קשיא.

שלמים שהזיקו - לשלם מבשרם כנגד אימוריהן

נקדים הקדמה: יבואר לקמן (נג). לגבי שור שדחף את תבירו לבור, שרבנן סוברים שבעל השור משלם רביע (תם) או מחצה (מועד), כיון שהוא הפילו, ובעל הבור פטור, למרות שנמצא בבורו. והם סוברים שמתני שאין משתלם מבעל השור, לא משתלם מבעל הבור. רבי נתן חולק שבעל הבור משלם שלושה חלקים (תם) או מחצה (מועד), שסובר שכשאינו יכול לגבות מהאחד, גובה מן השני.

אמר רבי אבא שלמים שהזיקו גובה מבשרן, חלק של בעלים, ואינו גובה מאימוריהן,

שהם של גבוה. כגון כשהשור שווה מאתים נגח שווה מאתים, אזי הגביה תהיה מחצה של בשר בלבד, דהיינו מאה.

(קושיה) פשיטא? אימורין לגבוה סלקי?

(תירוץ) לא צריכא, לגובה מבשרן כנגד אימורים.

אליבא דמאן?

אי אליבא דרבנן^{יה} שסוברים שבעל הבור פטור -

(קושיה) פשיטא? הא אמרי כי ליכא לאשתלומי מהאי לא משתלמא מהאי?

ואי אליבא דרבי נתן שבעל הבור משלם את השאר-

(קושיה) הא אמר כי ליכא לאשתלומי מהאי, משתלם מהאי והיה אמור לגבות מהאימורין.

א. איבעית אימא רבנן-

ה"מ שאינו משתלם מבעל הבור, בתרי גופי שור ובור, אבל בחד גופא ס"ד מצי אמר ליה מכל היכא דבעינן משתלמא, ולכן רבי אבא משמיע שאפילו בזה אינו גובה.

ב. איבעית אימא רבי נתן-

התם הוא דאמר ליה בעל שור^{הה"ר} לבעל הבור: אנא תוראי בבירך אשכחתיא וכל הנזק מוטל עליה, מאי דלית לי לאשתלומי מהיאך בעל השור^{והיינו רביע ומחצה,} שאפילו הזיקו לבדו היה משלם מחצה ועכשיו שבעל הבור השתתף, משתלמא מינך. אבל

הכא, מי מצי אמר בשר אזיק יותר, אימורין לא אזיקו?! הלכך הפסיד חצי אמורים.

[עד כאן דף יג עמוד א]

תודה שהזיקה - תשלומים מבשרה ומלחמה

אמר רבא תודה שהזיקה גובה מבשרה, ואינו גובה מלחמה.

(קושיה) לחם, פשיטא? הרי הלחם לא הזיק.

(תירוץ) סיפא אצטריך ליה -

ניזק אוכל בשר לאחר ההקרבה, ומתכפר מביא לחם.

(קושיה) הא נמי פשיטא?

(תירוץ) מהו דתימא: כיון דלחם הכשירא דזבח הוא, לימא ליה את אכלת בשר? ואנא אייתי לחם! קמ"ל דלחם חיובא דבעלים הוא.

[משנה] נכסים שהן של בני ברית

למעוטי דעובד כוכבים.

(קושיה) הא קתני לה לקמן (לז): שור של ישראל שנגח שור של עובד כוכבים: פטור.

(תירוץ) תנא והדר מפרש.

ישלם בתם לרבי נתן בעל הבור שלשה חלקים דהיינו יותר ממה שהזיקו ובלא טעם אין לנו לומר כדמוכח בהפרה ועוד מנא ליה לגמרא דלרבנן בתם משלם בעל השור מחצה ובעל הבור פטור דלמא בתם בעל השור משלם מחצה ובעל הבור משלם מחצה ורבנן דאמרי ובעל הבור פטור איירי במועד ונראה לר"י דרבנן דאמרי בעל השור חייב ובעל הבור פטור היינו דבעל השור משלם מחצה במועד ובתם רביע ובעל הבור פטור לגמרי שלא חייב הכתוב בור אלא היכא דנפל ממילא דכתיב ונפל שמה שור אבל אם אחרים מפילים אותו בבור פטור בעל הבור והכא ה"פ הא אמרי כי ליכא לאשתלומי מבעל הבור לא משתלם מבעל השור אע"ג דס"ל האי כולא הזיקא עבד והאי כו'. ופשיטא דאין גובה מבשרן כנגד אימוריהן ומאי קמ"ל רבי אבא וא"ת מגילה דהא דקאמרי רבנן ובעל השור חייב לאו היינו דחייב הכל וי"ל דאי הונו פליגי רבי נתן ורבנן בתשלומי השור הוה להו לפרש ומדלא פירשו ש"מ מודו לרבי נתן בהא ועוד דאם איתא דמחייבי רבנן הכל לבעל השור ה"ל לר' נתן למימר דאין משלם אלא מחצה.

^{יה} תוספות ד"ה אי אליבא דרבנן. פי' בקונט' אי אליבא דרבנן דפליגי עליה דרבי נתן בפ' הפרה (לקמן נג. ושם) גבי שור שדחף תבירו לבור ואמר [בתם] דבעל השור משלם מחצה ובעל הבור פטור אלמא כי ליכא לאשתלומי מבעל השור לא משתלם מבעל הבור ואע"ג שבו נמצא ההיזק ופשיטא דאין גובה מבשרו כנגד אימורין עכ"ל משמע מפירושו שהשור עושה כל ההיזק ובעל הבור אין עושה כלום הלכך שור מועד משלם נזק שלם ותם חצי נזק ולכך לא מצי למידיק אלא מתם ולא ממועד וכן פי' בהדיא לקמן בפ' הפרה (שם ד"ה את) וז"ל אבל רבנן בתר מעיקרא אזלי וסברי דבעל השור כוליה הזיקא קעביד הלכך במועד בעל השור משלם נ"ש ובתם משלם חצי נזק (ובעל השור) ופולגא מפסיד וקשה לר"י היכי דייק דאין גובה מבשרם כנגד אימוריהן מדלא משתלם מבעל הבור כלום בתם שמפסיד פולגא דהתם משום שהבור לא עשה ההיזק כלל אבל בשלמים שהבשר עשה כמו כן היזק כיון דליכא לאשתלומי מאימורין משתלם מן הבשר דעל כרחק ס"ל השתא שנים שהזיקו האי כוליה הזיקא עבד והאי כוליה הזיקא עבד כיון דלא אסיק אדעתיה טעמא דתורא בבירך אשכחתיא דאי כל חד וחד פולגא הזיקא עבד למה

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא יג

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן (שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלו נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עובדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

[משנה] נכסים המיוחדין – פטור משלם

להלן יבואר שלושה פירושים לאיזה מקרה התנא מתכוון לפטור משלומי נזק:
למעוטי מאי?

א. אמר רב יהודה- שיהיו כל השוורים מיוחדים מאדם אחד למעוטי, זה אומר: שורך הזיק, וזה אומר: שורך הזיק כלומר במקום שהיו שוורים של הרבה אנשים ביחד ולא יודעים מי הזיק את שור אחד מהם, שהם שפטורים.

(קושיה) הא תני לקמן: היו שנים שוורים של שני בני אדם רודפין אחר שור של אדם אחד, זה אומר שורך הזיק וזה אומר שורך הזיק - שניהם פטורין. (תירוץ) תני והדר מפרש.
ב. במתניתא תנא - פרט לנכסי הפקר. הי"ד?

אילימא דנגח תורא דידן לתורא דהפקר - מאן תבע ליה?
(מסקנה) אלא דנגח תורא דהפקר לתורא דידן - ליזיל וליתיה?
(תירוץ) בשקדם וזכה בו אחר לאחר שהזיק.

ג. רבינא - שהיו מיוחדים לאדם אחד משעת הנגיחה עד שעת גמר דין, למעוטי: נגח ואח"כ הקדיש. נגח ואח"כ הפקיר.
תניא נמי הכי: יתר על כן אמר ר' יהודה אפי' נגח ואח"כ הקדיש, נגח ואח"כ הפקיר, פטור, שנאמר והועד בבעליו והמית איש וגו' עד שתהא מיתה והעמדה בדין וגמר דין ('סקול יסקול') שוין כאחד.

[משנה] חוץ מרשות המיוחדת למזיק

שאם נכנס שור של נזק לרשות של מזיק שהוא פטור:

דאמר ליה מזיק 'תורך ברשותי מאי בעי?'

[משנה] ורשות הניזק והמזיק

כתוב במשנה: ורשות הניזק והמזיק כשהזיק חב המזיק לרבות קרן לשלם תשלומי נזק במיטב הארץ. להלן יבואר מחלוקת האם 'רשות הניזק והמזיק' מתייחס על הרשימה של הפטורים דלעיל, או להמשך של המשנה כ'שהזיק חב המזיק'.
התורה אמרה ששן ורגל משלמים רק 'בשדה אחר'. יבואר להלן מחלוקת אם חצר של שני בני אדם נחשב כמו רשות הרבים ופטור, או כרשות הניזק וחייב. אמנם לגבי קרן מתחייב אפילו ברשות הרבים. [אכן הגמרא מצדדת לומר שאולי הם לא חולקים].

א. אמר רב חסדא אמר אבימי - חצר השותפין חייב בה על השן ועל הרגל. והכי קאמר חוץ מרשות המיוחדת למזיק דפטור ורשות הניזק והמזיק כגון חצר השותפים כשהזיק חב המזיק.

ב. ור' אלעזר חצר של שותפים פטור על השן ועל הרגל שלא גרע מרשות הרבים. והכי קאמר חוץ מרשות המיוחדת למזיק ורשות הניזק והמזיק נמי פטור - ומסביר את ההמשך של המשנה כך:

1. וכשהזיק חב המזיק ל' - לאתויי קרן.

למדנו לעיל על 'מבעה' במשנה הראשונה שמתייחס: לפי שמואל על השן, ושור שכתוב ברישא מתייחס על הרגל, ולפי רב, מבעה זה אדם ושור מתייחס על כל נזקי שור, דהיינו קרן שן ורגל. להלן הגמרא תחשב זאת לפי כל הנ"ל:

הניחא לשמואל - לכן כתב עתה את דיני קרן.

(קושיה) אלא לרב דאמר תנא שור וכל מילי דשור, חב המזיק לאתויי מאי?
(תירוץ) לאתויי הא דת"ר -

2. כשהזיק חב המזיק - להביא שומר חנם, והשואל, נושא שכר והשוכר שהזיקה בהמה ברשותן דין כדלהלן:

תם משלם חצי נזק, ומועד משלם נזק שלם.

נפרצה בלילה או שפרצה לטטין ויצתה והזיקה פטור.

עתה הגמרא מנסה להבין כיצד מדובר הדין שהשומרים חייבים בהם:

היכי דמי?

אילימא דאזיקה תורא דמשאל לתורא דשואל -

לימא ליה: אילו אזיק בעלמא, שורי של אדם אחר, בעית לשלומי את, השתא

דאזיקה לתורא דידך, בעינא לשלומי שהרי כל שמירתו עליה?

אלא דאזיקה תורא דשואל לתורא דמשאל -

[עד כאן דף יג עמוד ב]

שיקלא וטריא

סיכום הדף היומי

בבא קמא יד

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עובדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

(1) כל שהוא רשות לניזק ולא למזיק חייב בכל - על הכל, שמשמע על קרן, שן ורגל, לא קתני, אלא חייב קרן בכל - בכלי נזק.

מני רבי טרפון היא דאמר משונה, כל קרן נקרא משונה, קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם.

אימא סיפא (4) - לא לזה ולא לזה כגון חצר שאינו של שניהם: חייב בה על השן ועל הרגל.

מאי לא לזה ולא לזה? אילימא לא לזה ולא לזה- כלל, אלא דאחר- והא בעינא ובער בשדה אחר, וליכא?

אלא לא לזה ולא לזה, אלא דחד ביזק. וקתני סיפא תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם. אתאן?

לרבנן דאמרי משונה קרן בחצר הניזק חצי נזק הוא דמשלם.

על זה מקשה הגמרא:

רישא (1) רבי טרפון, וסיפא רבנן!?

א. אין - רישא רבי טרפון וסיפא רבנן. ומוכיחה:

דהא אמר ליה שמואל לרב יהודה: שינא שבוק מתניתין, ולא תטרך ליישב אותה לפי תנא אחד, ותא אבתראי: רישא רבי טרפון וסיפא רבנן.

ב. רבינא משמיה דרבא - כולה רבי טרפון היא. ומיישב ומה שהקשינו מסיפא: ומאי לא לזה ולא לזה -

לא לזה ולא לזה לפירות, אלא דחד ביזק - דלגבי שן הוויא לה חצר הניזק.

אמנם לזה ולזה לשוורים. - לגבי קרן הוויא לה רשות הרבים.

(קושיה) א"ה ארבעה!? שלשה הוויא!? אמר רב נחמן בר יצחק שלושה כללות בארבעה מקומות ר"ל יש כאן שלושה דינים: ברשות הניזק חייב בכל, ברשות המזיק פטור

מכל, בחצר השותפים חייב בחצי נזק בקרן ופטור על הקרן וכן, אמנם יש ארבעה מקומות שדינים אינן שווה, כגון לגבי חצר השותפים שהוא חייב על השן, כגון מיוחד לאחד לפירות

ולשניהם לשוורים.

[עד כאן דף יד עמוד א]

מתניתין

(1) שום כסף (2) שוה כסף (3) בפני ב"ד (4) ועל פי עדים: שהם (5) בני חורין (6) בני ברית. (7) והנשים בכלל הנזק, והניזק והמזיק בתשלומין:

גמרא

עתה הגמרא תבאר מה כל הדינים המופיעים במשנה:

[משנה] (1) שום כסף

אמר רב יהודה שום זה של נזקין לא יאה אלא בכסף שהב"ד שמין כמה שווה הנזק וכך ישלם.

הגמרא מביאה ברייתא שכתבה דין זה, להוכיח שהיא עיקר.

תנינא להא דתנו רבנן-

פרה שהזיקה שדרסה טלית בחצר הניזק, וטלית שהזיקה פרה ברשות הרבים, כגון שהבהמה הוחלקה - אין אומרים תצא פרה בטלית, וטלית בפרה, שייטול בעל הטלית את הפרה למרות שאינה שווה כל הנזק, אלא שמין אותה בדמים.

[משנה] (2) שוה כסף

דתנו רבנן שוה כסף - מלמד שאין בית דין נזקקין לגבות מהמזיק אלא לנכסים שיש להן אחריות דהיינו קרקע, אבל, אם קדם ניזק ותפס מטלטלין, בית דין גובין לו מהן.

(מסקנה) לעולם דאזיקה תורא דמשאיל לתורא דשואל-

והכא במאי עסקינן שקבל עליו שמירת גופול'י שלא יזיקנו אחר, ולא קבל עליו שמירת נזקין אם יזיק הוא את אחרים.

(קושיה) אי הכי אימא סיפא: נפרצה בלילה או שפרצה לסטים ויצתה והזיקה פטור - הא ביום חייב. הא לא קבל עליו שמירת נזקין?

(תירוץ) הכי קאמר: אם קבל עליו שמירת נזקין חייב. נפרצה בלילה או שפרצה לסטים ויצתה והזיקה פטור.

עד עתה למדנו את הביאור של ר"א במשנה, שהוא סובר שחצר השותפים נחשב כרשות הרבים ופטור משן ורגל, והתבארו המשנה והברייתא. עכשיו הגמרא מקשה עליו שיש ברייתא מפורשת שחצר השותפים מחייב בשן ורגל:

(קושיה) והא תני רב יוסף-

ברייתא [1]: חצר השותפים והפונדק בית גדול של אורחים ואכסניאם, חייב בהן על השן ועל הרגל, תיובתא דרבי אלעזר.

(דחיה) אמר לך רבי אלעזר- ותסברא!? מתניתא מי לא פליגי?!

עתה הוא מביא ברייתא אחרת שמוכיחה שיש מחלוקת תנאים בדין זה.

[2] והתניא ארבעה כללות היה ר' שמעון בן אלעזר אומר בנזקין:

(1) כל שהוא רשות לניזק ולא למזיק; חייב בכל.

(2) דמזיק ולא לניזק: פטור מכל שטוען 'שורך מדוע הוא ברשותי?'

(3) לזה ולזה, כגון חצר השותפים והבקעה:

פטור בה על השן ועל הרגל - אלמא נחשב כרשות הרבים.

על הנגיחה ועל הנגיפה ועל הנשיכה ועל הרביצה ועל הבעיטה: תם משלם חצי נזק, מועד משלם נזק שלם. שקרן חייב אפילו ברשות הרבים.

(4) לא לזה ולא לזה, כגון חצר שאינו של שניהם:

חייב בו על השן ועל הרגל נזק שלם.

על הנגיחה ועל הנשיכה ועל הנגיפה ועל הרביצה ועל הבעיטה: תם משלם חצי נזק מועד משלם נזק שלם. ר"ה הוכיח שדינו שנוי במחלוקת תנאים, אמנם הגמרא מקשה מה נעשה עם הברייתות, כדלהלן:

קתני מיהת חצר השותפין והבקעה פטור בה על השן ועל הרגל:

קשיא אהדדי והיינו ברייתא [1] וברייתא [2]?

(תירוץ) כי תניא היא [2] בחצר מיוחדת לזה ולזה: בין לפירות בין לשוורים והיינו חצר השותפים לגבי שן ורגל.

היא דרב יוסף [2] בחצר מיוחדת לפירות ואינה מיוחדת לשוורים: דלגבי שן הוויא לה חצר הניזק שלא היה לו רשות להכניס שוורים.

דיקא נמי: דקתני הכא [2] דומיא דפונדק, ששם מונחת סחורה של סוחרים שאינן מניחים שיקנסו לשם שוורים, וקתני התם [1] דומיא דבקעה, מקום של מרעה, שמע מינה.

הגמרא מקשה על התירוץ הנ"ל, איך יתכן לקרוא לו מקום שיש רשות למזיק להכניס פירותיו כרשות הניזק ומתחייב משום שן רגל.

(קושיה) מתקיף לה רבי זירא כיון דמיוחדת לפירות הא בעינן ובער בשדה אחר וליכא.

א"ל אביי כיון דאינה מיוחדת לשוורים, שדה אחר קרינא ביה.

א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא: לימא מדמתניתא לא פליגי, אמוראי רב חסדא ור"א נמי לא פליגי? דהיינו רב חסדא דיבר כשאינה מיוחדת לשוורים, ואז נחשב רשות הניזק,

ור"א דיבר במיוחד לשוורים, שהוא כרשות הרבים.

(תירוץ) אמר ליה אין. ואם תמצא לומר פליגי-

בקושיא דרבי זירא ר"א ובפירוקא דאביי רב חסדא פליגי:

כללות של רבי שמעון בן אלעזר - לפי איזה תנא קאי

עתה הגמרא חוזרת לדון בברייתא [2]. מצינו מחלוקת האם שור תם ברשות הניזק משלם חצי נזק (רבנן), כמו בר"ה, או שמשלם נזק שלם (רבי טרפון). הגמרא מביאה מחלוקת כיצד לבאר ברייתא זו, ותחשב לפי השיטות הנ"ל.

גופא ארבעה כללות היה רבי שמעון בן אלעזר אומר בנזקין-

¹ תוספות ד"ה ולא קבל עליה שמירת נזקין. ואם תאמר כיון דלא קביל עליה פשיטא דתם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם ויש לומר דסלקא דעתך דשמירת נזקין דעלמא לא קביל אבל אנזקין לתורא דשואל גופיה סלקא דעתך שקבל וליפטר משאיל.

² תוספות ד"ה אי הכי ארבעה שלושה הוו. בשלמא לשמואל דמוקי רישא רבי טרפון וסיפא רבנן אצטריך סיפא לאשמעינן לאפוקי מדרבי טרפון אלא לרבינא לא צריכא כלל דלגבי שן הווי חצר הניזק שמעינן מכל שהוא רשות לניזק וקרן ברה"ר שמעינן מחצר השותפין והבקעה:

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא יד

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלו נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עובדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

ענה הגמרא תדון איך משמע בלשון המשנה ששווה כסף מתייחס על הקרקעות:
מאי משמע?

א. רבה בר עולא דבר השהו כל כסף שנתנים עליו. והיינו דבר שאין לו אונאה,
שאפילו קנאם ביותר משתות משוים, אין המוכר חייב להחזירו.

(קושיה) עבדים ושטרות שמכרם לחבירו, נמי אין להן אונאה?

ב. רבה בר עולא דבר הנקנה בכסף בלא משיכה והיינו הקרקע, אך מטלטלים נקנים
גם במשיכה.

(קושיה) עבדים ושטרות נמי נקנין בכסף.

ג. רב אשי שוה כסף קרקעות ישלם ולא כסף, דהיינו שהמטלטלים מוגדרים ככסף שיכול להוליקם ולמכור באיזה מקום שירצה, והני כולו מטלטלים ועבדים ושטרות, כסף נינהו.

הגמרא עדיין לא הסתפקה עם התירוץ הנ"ל, שהרי לומדים מהפסוק שאפשר לשלם נזקים גם משאר דברים שאין קרקע.

(קושיה) תנא שוה כסף מלמד שאין בית דין נזקין אלא לנכסים שיש להן
אחריות, והתניא ישיב: לרבות שוה כסף ואפילו סובין?

(מסקנה) הכא במאי עסקין ביתמיליט – כלומר שאביהם הזיק מישהו, ונשאר בירושתו קרקעות, אזי הניזק יכול לגבות מהיתומים, אך מטלטלים לא, שאין משועבדים לבעל חוב, שיש לתלות שלאחר מיתתו קנאום היתומים.

(קושיה) אימא סיפא: אם קדם ניזק ותפס מטלטלין בית דין גובין לו מהן. אי
ביתמי, אמאי בית דין גובין לו מהן?

(תירוץ) שתפס מחיים של אביהם.

[משנה] (3) בפני בית דין

משמע מהמשנה ששווה כסף (קרקעות) צריכים שיהיו בפני ב"ד, דהיינו שעדיין הם אצלו בשעת העמדה בדין:

פרט למוכר נכסיו, שכלה את כל נכסיו, ואחר כך הולך לבית דין, שאין להם ממי לגבות.
(קושיה) שמע מינה² לוח ומכר נכסיו, ואחר כך בא לבית דין, אין בית דין גובין לו
מהן?! הרי קיי"ל שהוא כן יכול לגבות.

(מסקנה) אלא פרט לב"ד הדיוטות – שדווקא ב"ד מומחה דן דיני קנסות.

[משנה] (4) על פי עדים

א. פרט למודה בקנס, ואחר כך באו עדים שהוא פטור.

הניחא למאן דאמר מודה בקנס ואחר כך באו עדים, פטור.

(קושיה) אלא למאן דאמר חייב, מאי איכא למימר?

[עד כאן דף יד עמוד ב]

למ"ד בפ"ק דערכין (דף ו:ו) דמלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא א"כ אמאי אמר לוח ומכר נכסיו הוה ליה למימר ש"מ מלוה הכתובה בתורה לאו כשטר דמיא ומפרש ר"ת ש"מ לוח ומכר נכסיו אין ב"ד גובין לו מהם מן התורה דשיעבודא לאו דאורייתא ולהכי בנזקין נמי לא גבי דבמלוה בשטר דזקא תקון רבנן דליגבי ממשעבדי משום נעילת דלת דאי שיעבודא דאורייתא ובמלוה ע"פ מדרבנן הוא דלא גבי משום תקנת לקוחות א"כ תיקשי הכא אמאי לא גבי בנזקין דהכא ליכא תקנה דלקוחות ולא דמי למלוה על פה דהתם מאן דיזיף בצנעא יזיף אבל מזיק לא דייק ואית ליה קלא וקשה למ"ד שיעבודא דאורייתא פרק גט פשוט (ב"ב דף קעה:):

¹ תוספות ד"ה ביתמי. וא"ת לרב ושמואל דאית להו בפרק גט פשוט (ב"ב דף קעה:). דשיעבודא לאו דאורייתא ומלוה על פה לא גבי מפורשין אפי' נכסים שיש להן אחריות אין נזקין ויש לומר דאירי בשעמד בדין.

² תוספות ד"ה שמע מינה לוח ומכר נכסיו כו'. פי' הקונטרס והא קיימא לן דאתי מלוה וטריף ותימה אי נזקין כמלוה בשטר הוא לא הוה ליה למימר ש"מ כו' אלא ה"ל למיפרך והתנן המלוה חבירו בשטר גובה מנכסים משועבדים, ואי חשיב מלוה ע"פ א"כ מאי קאמר ש"מ אין ב"ד גובין לו מהן הא פשיטא דאין גובין דהתנן המלוה חבירו בעדים גובה מנכסים בני חורין ואי היא גופה קדייק ש"מ דאין גובין לו מהן והוי כמלוה על פה ואע"ג דנזקין מלוה הכתובה בתורה היא וקשה

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא טו

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר [משלי ח] אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דיינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

סיפא אצטריך ליה דהיינו באיזה עדים מועילים- (6) בני חורין (7) ובני ברית-

[משנה] (5) בני חורין (6) בני ברית

(5) בני חורין - למעוטי עבדים.
(6) בני ברית- למעוטי עובדי כוכבים.

וצריכא - להשמיענו שניהם, כדלהלן:

דאי אשמעינן עבד - משום דאין לו יחס ('עם החמור' עם הדומה לחמור), אבל נכרי דיש לו יחס כדכתיב 'הדרימון בן טבריון בן חזיון', אימא לא, ואי אשמעינן נכרי - משום דלא שייך במצות, אבל עבד דשייך במצות כנשים, אימא לא, צריכא.

[משנה] (7) והנשים בכלל הנזק

הגמרא מביא שלושה מקורות מהיכן לומדים שהנשים חייבות בנזקים, ובנוסף, מדוע הוצרך לכתוב את כל אלו, כדלהלן:

מנהגי מילי?

1. אמר רב יהודה אמר רב, וכן תנא דבי ר' ישמעאל [קרבן]-
אמר קרא איש או אשה כי יעשו מכל חטאת - השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה.

2. דבי רבי אלעזר [דינים] - תנא ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם^{מא} - השוה הכתוב אשה לאיש לכל דינין שבתורה.

3. דבי חזקיה ורבי יוסי הגלילי תנא [חיוב מיתה] - אמר קרא והמית איש או אשה - השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה.

וצריכי - להשמיע את שלושתם.

דאי אשמעינן קמייתא¹ - התם הוא דחס רחמנא עלה, כי היכי דתהוי לה כפרה, אבל דינין: איש דבר משא ומתן, אין, אשה לא -

ואי אשמעינן דינין, כי היכי דתהוי לה חיותא שלא תהו' הסוחרים פורשים מינה, אבל כפרה²: איש דבר מצוה, אין, אשה, דלאו בת מצוה, לא.

ואי אשמעינן הני תרתי¹⁻² הכא משום כפרה, והכא משום חיותא, אבל לענין

קטלא איש דבר מצוה, לשלם כופר משום שהרג איש שיכול לקיים מצוות, אשה לא. ואי אשמעינן כופר - משום דאיכא איבוד נשמה, אבל הני תרתי דליכא איבוד נשמה אימא לא, צריכא:

[משנה] הניזק והמזיק בתשלומין

אתמר פלגא נזקא של שור תם -

א. רב פפא אמר ממונא - קסבר סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימן, שרגילים בנגיחה וצריכים שמירה, ובדין הוא דבעי לשלומי כוליה, ורחמנא הוא דחס עליה, דאכתי לא אייעד תוריה.

[יבואר מסוגיא זו שתי נפק"מ - אם הבעלים מודים בנזק של תם, ועוד האם יכולים לדון

בבבל, שהדיינים אינן סמוכים.]. ובדין הוא דלא לשלם כלל, ורחמנא הוא דקנסיה, כי היכי

דלנטריה לתוריה.

תנן משנתניו הניזק והמזיק בתשלומין-

בשלמא למאן דאמר פלגא נזקא ממונא, היינו דשייך ניזק בתשלומין כלומר מפסיד חלק ממה שהיה ראוי לו לקבל, דהיינו החצי השני.

(תירוץ) לא נצרכא אלא לפחת נבילה על הניזק, ולכן הוא שייך בתשלומים, שבמה שהתורה זיכתה לו אינו נוטל כולו.

(קושיה) פחת נבילה? הא תנא ליה רישא משנה לעיל (ט): תשלומי נזק מלמד

שהבעלים מטפלין בנבילה. על הניזק, ולכן הוא שייך בתשלומים. שמה שהתורה זיכתה לו אינו נוטל כולו.

(תירוץ) חדא בתם, וחדא במועד. וצריכא-

דאי אשמעינן תם, משום דאכתי לא אייעד, אבל מועד אימא לא.

ואי אשמעינן מועד, משום דקא משלם כוליה, אבל תם אימא לא.

ת"ש מה בין תם למועד?

שהתם משלם (1) חצי נזק (2) מגופו, ואם השור שנגח אינו שווה חצי הנזק מפסיד הניזק, ומועד משלם (1) נזק שלם (2) מן העלייה, אם אינו שווה אכל הנזק משלם מביתו.

אם אינו שווה את כל הנזק משלם מביתו את השאר.

(קושיה) ואם איתא ליתני נמי הא: תם אינו משלם ע"פ עצמו מועד משלם ע"פ עצמו.

(תירוץ) תנא ושייר - שייר חצי כופר ששור תם שהרג אדם אינו משלם כלום.

(דחיה) אי משום חצי כופר, לאו שיורא הוא. הא מני רבי יוסי הגלילי היא דאמר תם משלם חצי כופר.

[עד כאן דף טו עמוד א']

ת"ש-

[רישא] המית שורי את פלוני, משלם חצי כופר כרבי יוסי הגלילי דלעיל, או שורו של פלוני: הרי זה משלם על פי עצמו.

מאי לאו בתם אלמא חצי נזק היינו ממון.

(דחיה) לא במועד.

אבל תם מאי? הכי נמי דאין משלם על פי עצמו?!

אי הכי: אדתני סיפא:

המית שורי את עבדו של פלוני, והיינו קנס שמשלם שלושים שקלים אפילו שאינו שווה דינר, אין משלם על פי עצמו.

(קושיה) לפלוג וליתני בדידיה - בד"א במועד, אבל בתם אינו משלם על פי עצמו.

מדוע התנא עבר לעניין אחר ללמד שאינו משלם קנס על פי עצמו.

(תירוץ) כולה במועד קמיירי ורוצה להשמיע את החילוקים של מועד.

תא שמע זה הכלל: כל המשלם יותר על מה שהזיק, אינו משלם על פי עצמו-הא פחות ממה שהזיק משלם והיינו חצי נזק של תם.

(דחיה) לא, הדיוק כך: הא כמה שהזיק משלם.

(קושיה) אבל פחות מאי?

אי הכי ליתני זה הכלל כל שאינו משלם כמה שהזיק: דמשמע פחות, ומשמע יותר. תיובתא. והלכתא פלגא נזקא קנסא.

^{מא} תוספות ד"ה אשר תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש. תימה הא לפניהם לא איירי אלא בכשרים לדון דכן דרשין בפרק בתרא דגיטין (דף פח: ושם) לפניהם ולא לפני הדיינות ואשה פסולה לדון דתנן בפרק בא סימן (נדה דף מט: ושם) כל הכשר לדון כשר להעיד ואשה פסולה להעיד כדאמרין בהחובל (לקמן דף פח:). ובפרק שבעות העדות (שבעות דף ל.) וי"ל דהתיא דפרק בא סימן (נדה ד' מט:). באיש איירי כלומר כל איש הכשר לדון כשר להעיד ומדכתיב (שופטים ד) והוא שפטה את ישראל בדבורה אין להביא ראייה דאשה כשירה לדון

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא טו

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

א. שמואל: רישא רבנן וסיפא רבי טרפון.

[עד כאן דף טו עמוד ב]

(קושיה) תיובתא והלכתא?!

(תירוץ) אין, לא קתני כמו שהזיק: לא פסיקא ליה, כיון דאיכא חצי נזק צרורות,

שאינו משלם מה שהזיק, ועם כל זאת, היינו ממון ומשלם על פי עצמו, דהלכתא גמירא לא דממונא הוא משום הכי לא קתני.

השלכות של הדין של פלגא נזקא קנסא

התבאר לעיל נפק"מ אם הוא קנס לעניין שהמזיק מודה, שלמ"ד קנס פטור. עתה מביאה הגמרא עוד הבדל לגבי לדון דיני קנסות, שהדין הוא שאין דיני קנסות אלא מסמוכים ובבל אינם סמוכים.

והשתא דאמרת פלגא נזקא קנסא-

האימ"כ כלבא דאכל אימרי^{כבשים}, ושונרא דאכלה תרנגולא - משונה הוא ולכן הוא

תולדה של קרן משן, ולא מגבינן בבבל.

והני מיילי ברברבי, אבל בזוטרי אורחיה הוא והיינו שן ודנים בבבל.

ואי תפסיג^{ניזק}, לא מפקינן מיניה.

ואם לא תפס ואמר: 'קבעו לי זימנא דאזלינא לארעא דישראל' - קבעינן ליה.

ואי לא אזיל - משמתינן ליה.

ובין כך ובין כך משמתינן ליה להרוג את הכלב והחתול, עד דמסלק הזיקא, מדרבי נתן-

דתניא רבי נתן אומר מניין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו, ואל יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו, ת"ל לא תשים דמים בביתך.

מתניתין

חמשה תמין וחמשה מועדין-

להלן דין התמים, שכולן תולדת קרן הם ומשלמים חצי נזק:

הבהמה אינה מועדת (1) לא ליגח (2) ולא ליגוף (3) ולא לשוך (4) ולא לרבוץ (5) ולא לבעוט.

להלן המועדין:

(1) השן מועדת לאכול את הראוי לה,

(2) הרגל מועדת לשבור בדרך הילוכה,

(3) ושור המועד מכל המקרים לעיל ליגח וליגוף וכו' אם עשה שלוש פעמים הרי הוא מועד.

[לא מנה אותם כחמישה, שכולן נעשיים מועדין ע"י דבר אחד והיינו העדאה דעדים.]

(4) ושור המזיק אפילו תם ברשות הניזק.

(5) והאדם.

[לא מנה בור ואש משום שהתנא מנה את הבעלי חיים בלבד].

א. [ת"ק] הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והנחש הרי אלו מועדין.

ב. רבי אלעזר אומר בזמן שהן בני תרבות, שמגדלם בביתו, אינן מועדין, והנחש מועד לעולם.

גמרא

יש מחלוקת האם שור תם שנגח ברשות הניזק משלם חצי נזק (רבנן), כמו בר"ה, או שיש לו דין משונה, שמשלם נזק שלם (רבי טרפון).

עתה הגמרא מקשה שיש סתירה במשנתנו והיינו: שמהרישא משמע כרבנן, ומהסיפא משמע כרבי טרפון. למסקנה יש תירוץ לזה, כדלהלן:

מדקתני (מועדין-1) השן מועדת לאכול, מכלל דבחצר הניזק עסקינן.

וקתני תם בהמה אינה מועדת לשלם כוליה, אבל חצי נזק משלמת. - רבנן היא דאמרי משונה קרן בחצר הניזק חצי נזק הוא דמשלם.

אימא סיפא-

שור המועד (3) ושור המזיק (4) ברשות הניזק והאדם, אתאן לרבי טרפון, דאמר

משונה קרן בחצר הניזק נזק שלם הוא דמשלם.

להלן קושיית הגמרא:

(קושיה) רישא רבנן, וסיפא רבי טרפון?!

אבל מידי אחרינא לא דאי בכל דבר שיתפוס לא מפקינן יבא לידי תקלה דהיום או למחר יגזול כל אשר לו ולא נוציא ממנו דאין אנו דיני קנסות וזה יפסיד יותר ממה שהזיק והא דאמר בכיצד הרגל (לקמן דף יט:) ההוא חמרא דאכל נהמא ופלסיה [לעסן] לסלא וחייביה רב יהודה אנהמא נזק שלם ואסלא חצי נזק [משונה הוא] מיירי בתפס או היה דוחקו ע"י שמתא דקבעיה זימנא לא"י:

²⁰ תוספות ד"ה והשתא דאמרת פלגא נזקא קנסא. נראה דדוקא למ"ד פלגא דנזקא קנסא אבל למ"ד פלגא דנזקא ממונא לא מייחייב כלל דמהי תיתי: דמקרה לא אתיא דקרן אורחיה הוא דסתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימי והאי משונה הוא דלאו אורחיה דכלבא למיכל אימרי ברברבי אבל למ"ד פלגא נזקא קנסא הוי תולדה דקרן דתרייהו משונים הם אע"ג דקרן כוונתו להזיק.

²¹ תוספות ד"ה ואי תפס לא מפקינן מיניה. אור"ת דוקא אי תפס הניזק [המזיק עצמו כגון] כלב או השונרא קאמר דלא מפקינן דבמזיק הקילו חכמים שיוכל להחזיק בו אם לקחו בשעת ההיזק

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא טז

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעלו נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עובריה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

- כתוב במשנה שרבעה על גבי כלים נחשב כקרן (תם), שאינו דרכה של בהמה לרבוץ בכך. להלן שלושה לישנות בדעת ר"א, האם מעמיד את המשנה בכלים גדולים בלבד, או אפילו קטנים, שיש צד לומד שנחשבים שלא כדרכה, ולכן נחשב כקרן.
- אמר רבי אלעזר לא שנו אלא פכין גדולים, אבל פכין קטנים אורחיה הוא, והיינו תולדת דרגל, ולכן פטור ברשות הרבים וחייב נזק שלם ברשות הניזק. לימא מסייע ליה-
להלן ברייתא שמובא בה שרביצה (למעך) נחשבת מועדת, ושונה ממשנתנו שכתוב שאינה מועדת לרבוץ, ומוכרח לחלק כמו ר"א דלעיל:
הבהמה מועדת להלך כדרכה, ולשבר, ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים.
(דחיה) דלמא מן הצד ר"ל אין כוונת הברייתא למעך ע"י רביצה, אלא כשהיא מהלכת יש בצידה כלים וממעתק בינה לכותל, וזו הוא תולדת דרגל.
  - איכא דאמרי-
א"ר אלעזר לא תימא פכין גדולים הוא, דלאו אורחיה, אבל פכין קטנים, אורחיה הוא, אלא אפילו פכין קטנים נמי לאו אורחיה הוא.
(קושיה) מיתבי ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים?
(תירוץ) אמר רבי אלעזר דלמא מן הצד.
איכא דרמי לה מירמא-
תנן ולא לרבוץ.
(קושיה) והתניא ולמעך את האדם ואת הבהמה ואת הכלים.
(תירוץ) אמר רבי אלעזר לא קשיא: כאן בפכין גדולים, כאן בפכין קטנים.

[משנה] ברדלס

- מאי ברדלס?
אמר רב יהודה נפרזא.
מאי נפרזא? אמר רב יוסף אפא.
להלן ברייתא שנאמר בה שיטות שמוסיפות עוד בעלי חיים לרשימת של המועדין:
מיתבי רבי מאיר אומר אף הצבוע - ואמר רב יוסף צבוע זו אפא.
רבי אלעזר אומר אף הנחש.
(תירוץ) כאן ר"מ בצבוע זכר, כאן משנתנו בצבוע נקיבה.
רבי יוסף פירש שבין נקיבה ובין זכר נקראים 'אפא', משום שמשנתה לבריה אחרת, כמבואר בברייתא למטה:
דתיא צבוע זכר לאחר שבע שנים נעשה עטלף,
עטלף לאחר שבע שנים, נעשה ערפד.
ערפד לאחר ז' שנים, נעשה קימוש.
קימוש לאחר שבע שנים, נעשה חוח.
חוח לאחר שבע שנים, נעשה שד.
שדרו של אדם לאחר שבע שנים, נעשה נחשמי. והני מילי דלא כרע במודים.

[עד כאן דף טז עמוד א]

- אמר מר ר"מ אומר אף הצבוע.
רבי אלעזר אומר אף הנחש
(קושיה) והא אנן תנן ר' אלעזר^ר אומר בזמן שהן בני תרבות אינן מועדים והנחש מועד לעולם?
(תירוץ) תני נחש.

ב. רבי אלעזר משמיה דרב אמר כולה רבי טרפון היא-

- רישא בחצר המיוחדת לפירות לאחד מהן והיינו רשות הניזק, ולזה ולזה לשורים דהיינו רשות הרבים.
התירוץ הנ"ל אמר רב כהנא לפני דרב זבד, להלן יבואר פירכתו:
(קושיה) מי מצית מוקמת לה כולה כרבי טרפון?
הקטני: (1) השן מועדת לאכול את הראוי לה - ראוי לה כגון פירות וירקות, אין, שאין ראוי לה^ר, כגון כסות וכלים, לא. ואי ר' טרפון האמר משונה קרן בחצר הניזק נזק שלם משלם.
הגמרא מנסה להסביר באופן אחר, כדלהלן:
ג. רבנן היא -
חסורי מחסרא והכי קתני חמשה תמים הן (נגיחה וכו') ואם הועדו חמשתן מועדין והיינו החמשה מועדין הנזכרים במשנה, ולא שן רגל וכו', ושן ורגל מועדין מתחילתן והיכן העדאתן? בחצר הניזק.
בפרק הבא המשנה מפרשת כל המועדין המופיעים כאן, ואחד מהם הוא השור ברשות הניזק. לפי התירוץ הנ"ל, יוצא שה'מועדין' של משנתנו מתייחסים על החמשה תולדות של קרן של מהרישא, אך הדין של חצר הניזק אינו בתוך המניין. ולכן הגמרא מקשה שלא יתכן לפרש כך, כדלהלן:
(קושיה) מתקיף לה רבינא הא קתני לקמן 'שור המזיק ברשות הניזק כיצד', אי אמרת בשלמא איירי בה, דהיינו שהוא מאחד מהמועדים המנויים, משום הכי קתני כיצד, אלא אי אמרת לא איירי בה, מאי כיצד?
ד. רבינא -
חסורי מחסרא והכי קתני: חמשה תמים הן והחמשה המועדין הם: ואם הועדו חמשתן מועדין, עד כאן המנין של חמשת המועדין. ועתה המשנה ממשיכה ומפרטת את המועדין:
ושן ורגל מועדין מתחילתן,
וזהו שור המועד שאמרנו מקודם שהן מועדין,
ושור המזיק ברשות הניזק: מחלוקת ר' טרפון ורבנן. ולבסוף קתני 'האדם'.

ענה הגמרא מבארת את הסיפא של משנתנו:

יש מועדים אחרים כיצא באלו: הזאב והארי והדוב והברדלס והנמר והנחש.
הגמרא מביא שמוכח מהברייתא, כפי הפירוש של רבינא:

תניא נמי הכי-

חמשה תמים הן, ואם הועדו חמשתן מועדין, ושן ורגל מועדין מתחילתן, וזהו שור המועד, ושור המזיק ברשות הניזק מחלוקת רבי טרפון ורבנן, ויש מועדין אחרים כיצא באלו הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והנחש.

[משנה] (4) ולא לרבוץ

איכא דרמו לה מירמא- ר"ל מדין הזאב והארי הקשו על הרישא של המשנה, ורבינא תירץ כדלעיל:

תנן חמשה תמים וחמשה מועדים, ותו ליכא.

(קושיה) והאיכא הזאב הארי והדוב והנמר והברדלס והנחש.

(תירוץ) ומשני אמר רבינא - חסורי מחסרא והכי קתני:

חמשה תמים הן, ואם הועדו חמשתן מועדין, ושן ורגל מועדין מתחילתן, וזהו שור המועד, ושור המזיק ברשות הניזק: מחלוקת רבי טרפון ורבנן, ויש מועדין אחרים כיצא באלו הזאב והארי והדוב והנמר והברדלס והנחש:

^מ תוספות ד"ה רבי אלעזר אומר בזמן שהן בני תרבות אינן מועדים. תימה דברשי פ"ק דסנהדרין (דף ב. ושם) תנן הארי והזאב והדוב כו' ר"א אומר כל הקודם להורגו זכה ומפרש ר' יוחנן בגמ' (שם טו): אע"פ שלא המיתו דאין להם תרבות ואין להם בעלים ואור"י דהכא גרסין ר' אלעזר שהוא אחר ר' מאיר והתם גרסין ר' אלעזר שהוא קודם ר' עקיבא דקתני בתריה ר' עקיבא אומר. מיהו אכתי קשה דהתנן והנחש מועד לעולם אליבא דכ"ע והתם מפרש ריש לקיש והוא שהמיתו אבל לא המיתו לא קסבר יש להם תרבות ויש להם בעלים אפי' אנחש ואומר ר"ת דהתם בקשורים בשלשלאות כגון ארי בגוהרקי שלו דבענין זה יש להם תרבות [ואין להם להרגם א"כ המיתו ותרבות דהכא היינו שגידלם בביתו] ועוד יש לחלק דוקא לענין זה יש להם תרבות שאין להם להרגם כל הקודם א"כ המיתו אבל לענין אם הזיקו לשלם נזק שלם או לא בהא לא איירי מידי אם חשיב תרבות שלהם תרבות:

^מ תוספות ד"ה ראו לה אין שאין ראוי לה לא. אין להקשות דלמא הא דקאמר מועדת היינו לשלם מן העלייה ושאין ראוי לה אע"פ שמשלם נ"ש כר' טרפון אינו מועד לשלם מן העלייה כדאמרין בפ"ב (דף יח): ולשון מועד שייך על זה כדאמרין הידוס אינו מועד ויש אומרים מועד ובהא קמילפיג' דמר סבר מגופו ומר סבר מן העלייה דע"כ שאין ראוי לה לא משלם כי אם חצי נזק דלקמן בפ"ב (דף יט): בהדיא קתני גבי השן מועדת אכלה כסות או כלים משלמת חצי נזק: ^מ תוספות ד"ה והוא דלא כרע במודים. לפי שמצוה לכרוע וכי זקיף זקיף כחויא כדאשכחן ברב ששת במסכת ברכות (דף יב: ושם) מדה כנגד מדה ונעשה נחש זהו עונשו שגנאי הוא לו במה שנעשה נחש: גליון. ויש מפרשים משום דאמרין במדרש. שיש עצם בשרו של אדם שממנו נוצר לעתיד לבא ואותו עצם חזק וקשה כל כך שאין האש יכול לשרפו והשתא כשאותו עצם נעשה נחש אינו חי לעתיד לבא ואין סברא לומר שיהא עונש גדול כל כך. בשביל עון זה דהא כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

שיקלא וטריא

בבא קמא טז

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנת ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

מה בין תם למועד?

אלא שהתם משלם חצי נזק מגופו, ומועד משלם נזק שלם מן העלייה ר"ל אפילו שאין השור שווה את כל הנזק, ישלם מכיסו את השאר, שהרי כתוב 'שור תחת שור' ולא מגוף הנוגח.

גמרא

מאי עלייה?

אמר רבי אלעזר במעולה שבנכסיו. וכן הוא אומר וישכב חזקיהו עם אבותיו ויקברוהו במעלה קברי בני דוד - ואמר ר' אלעזר במעלה אצל מעולים שבמשפחה: דהיינו דוד ושלמה.

אסא מלך יהודה

ויקברוהו בקברותיו אשר קרה לו חפר בעצמו בעיר דויד וישכיבוהו במשכב אשר מלא בשמים וזנים מרקחים במרקחת מעשה וישרפו לו שרפה גדולה עד למאד:

מאי בשמים וזנים?

- רבי אלעזר אמר זיני זיני ר"ל מיני בשמים הרבה.
- ר' שמואל בר נחמני אמר בשמים שכל המריח בהן בא לידי זימה:

ירמיה עם אנשי ענתות

הפסוקים למטה מדברים על דברי ירמיה על אנשי ענתות שהיו רוצים להורגו:

ותשמע זעקה מבתיהם כי תביא עליהם גדוד פתאם כי כרו שיחה [שוחה] יעצו עלי רעות ללכדני ופחים רשות טמני לרגלי ללכדני.

ואתה יהוה ידעת את כל עצתם עלי למות אל תכפר על עונם וחסאתם מלפניך אל תמחיהו ויהי [ויהיו] מכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם:

כי כרו שוחה ללכדני ופחים טמנו לרגלי:

- רבי אלעזר אמר שחשדוהו מזונה שהיה כהן ואסור בזונה [תוס']
- ר' שמואל בר נחמני אמר שחשדוהו מאשת איש.

בשלמא למ"ד שחשדוהו מזונה היינו דכתיב כי שוחה עמוקה זונה.

[קושיה] אלא למ"ד שחשדוהו מאשת איש, מאי שוחה?

[תירוץ] אטו אשת איש, מי נפקא מכלל זונה?!

בשלמא למ"ד שחשדוהו מאשת איש היינו דכתיב ואתה ה' ידעת את כל עצתם

עלי למות שבאשת איש יש חיוב מיתה.

[קושיה] אלא למאן דאמר שחשדוהו מזונה מאי למות, הרי בבא על הזונה אין חיוב

מיתה.

[תירוץ] שהשליכוהו לבאר טיט.

דרש רבא מאי דכתיב יהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם?

אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא 'רבוננו של עולם, אפילו בשעה שעושין צדקה,

הכשלים בבני אדם שאינן מהוגנים, כדי שלא יקבלו עליהן שכר' שכתוב 'מתן סתר

יכפה אף' כדי שלא יצילם בעת האף מהמקום עליהם.

הגמרא חוזרת לבאר את הפסוק לגבי חזקיה:

וכבוד עשו לו במותו מלמד שהושיבו ישיבה על קברו. פליגי בה במשך כמה זמן

הושיבו ישיבה, וכל אלו הן תקופות של אבלות.

ר' נתן ורבנן: חד אמר שלשה וחד אמר שבעה ואמרי לה שלשים.

[עד כאן דף טז עמוד ב]

ארי

אריה טרף בדי שיהיה די לצורך גרותיו לבניו קטנים ומסנן הורג חיות השדה להביא ללבאתיו נקיבות האריה ומלא-טרף תליו ממלא את החורים שיושב בהם מן הטרף ומענתיו מדוריו טרפה.

אמר שמואל ארי ברה"ר:

דרס ואכל: פטור - כיון דאורחיה למידרס, הוה ליה כמו שאכל פירות וירקות, דהוה ליה שן ברשות הרבים ופטור.

טרף ואכל: חייב - לאו אורחיה הוא והיינו קרן שחייב ברשות הרבים.

למימרא דטריפה לאו אורחיה הוא?!

[קושיה] והכתיב אריה טורף בדי גורותיו?

[תירוץ] בשביל גורותיו והיינו דרכו רק לטרוף ולעצמו אין דרכו.

[קושיה] ומחנק ללבאותיו? אלמא דרכו להרוג.

[תירוץ] בשביל לבאותיו. אך לאכול לעצמו לא.

[קושיה] וימלא טרף חוריו?

בשביל חוריו דרכו להרוג בשביל להצניע אך בשביל לאכול מידית לא, שאינו הורג אלא טורף.

[קושיה] ומעונותיו טריפה.

[תירוץ] בשביל מעונותיו.

עד עתה למדנו לפי שמואל, שאם ארי טרף במטרה להצניע או בשביל ילדיו היינו תולדת

שן, אך לאכול תיכף היינו תולדה דקרן, שאין דרכו בכך. להלן ברייתא ששנויה לקמן

לגבי תולדה דשן, והגמרא מקשה לשמואל.

[קושיה] והתניא וכן היה שנכנסה לחצר הניזק טריפה בהמה ואכלה בשר משלם

נזק שלם, דהיינו מזה שחייב נזק שלם ברשות הניזק, אלמא תולדה דשן, ואז ברה"ה תהא פטורה.

[תירוץ] הכא במאי עסקין שטרפה להניח, שדרכה בכך.

[קושיה] הא אכלה קתני?

[תירוץ] בשנמלכה ואכלה.

[קושיה] מנא ידעינן? ועוד, דשמואל נמי בטרף ואכל חייב (משונה), ומדוע? דלמא

הכי הוא שטרף להצניע ונמלך ותפטור אותו?

א. אמר רב נחמן בר יצחק לצדדין קתני:

שטרפה להניח היינו דכרכה או דרסה ואכלה משלמת נזק שלם.

להלן דברי רבינא, שלכאורה, בא ליישב דעת שמואל. אמנם הגמרא מנסה להבין כיצד

הוא יתרו, ומנסה לומר שהוא בא לבאר את הברייתא בלבד, ולבסוף נשאר בקושיא,

כדלהלן:

ב. רבינא - שמואל סובר שדרכו לטרוף, ופטור ברשות הרבים (ש).

כי קאמר שמואל שחייב ברה"ה מדין קרן, בארי תרבות ואליבא דרבי אלעזר דאמר לאו אורחיה.

[קושיה] אי הכי, אפי' דרסה נמי ליחייב שהרי הוא משונה?!

[תירוץ] אלא דרבינא לאו אשמואל אתמר, אלא אמתניתא -

כי תני מתניתא שחייב נזק שלם: בארי תרבות ואליבא דר' אלעזר, דאמר לאו אורחיה.

[קושיה] א"ה ח"נ בעי לשלומי והרי כתוב בברייתא נזק שלם?

[תירוץ] דאייעד.

[קושיה] א"ה מאי האי דקתני לה גבי תולדה דשן, גבי תולדה דקרן בעי למיתנייה?

קשיא.

מתניתין

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא יז

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא):

לעילוי נשמת
דינה ליבה בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

ת"ר וכבוד עשו לו במותו זה חזקיה מלך יהודה שיצאו לפניו שלשים וששה אלף חלוצי כתף שקרעו בגדיהם עד שנראו כתפיהם דברי ר' יהודה.

א"ל ר' נחמיה והלא לפני אחאב שהיה רשע עשו עבדיו ואוהביו כן?
אלא שהניחו ס"ת על מטתו, ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה.
(קושיה) והאידינא נמי עבדין הכי אז מה הגדולה שעשו לו?!

להלן שלושה תירוצים מה הבדל בינו לבינו:

א. אפוקי מפקינן, אנוחי על מיתתו לא מנחנין.

ב. ואיבעית אימא - אנוחי נמי מנחנין, קיים זה לא אמרינן.

ג. רבי יוחנן- כמבאר במעשה הבא:

אמר רבה בר בר חנה הוה אזילנא בהדיה דר' יוחנן למשאל שמעתא, פעם אחת כי הוה עייל לבית הכסא והוה בעינא מיניה מלתא לא פשיט לן עד דמשי ידיה ומנח תפילין ומברך והדר אמר לן: אפילו קיים אמרינן, לימד לא אמרינן אך לחזקיה אמרו שאפילו לימד לאחרים.

(קושיה) והאמר מר גדול למוד תורה שהלמוד מביא לידי מעשה^מ - אלמא מעשה עדיף.

(תירוץ) הא למיגמר מעשה^מ עדיף הא לאגמורי לאחרים עדיף ממעשה.

א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי מאי דכתיב אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור?

כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים - ואין זריעה אלא צדקה שנאמר זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד.
ואין מים אלא תורה - שנאמר הוי כל צמא לכו למים.

א. וזוכה לנחלת שני שבטים: זוכה לכלילה כיוסף דכתיב בן פורת יוסף

בנות צעדה עלי שור היינו כילה.

וזוכה לנחלת יששכר דכתיב יששכר חמור גרם תרגום עתיר נכסין.

ב. אית דאמרי-

אויביו נופלין לפניו כיוסף דכתיב בכור שורו בהם עמים ינחו יחדו אפסי ארץ.
זוכה לבינה כיששכר דכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל.

הדרן עלך ארבעה אבות

מתניתין

כיצד הרגל מועדת? לשבר בדרך הלוכה, הבהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר. היתה מבעטת שינוי הוא זה והיינו תולדה של קרן או שהיו צרורות מנתזין מתחת רגליה ושברה את הכלים, למרות שזאת דרכה, אך זהו הלכה למשה מסיני (צרוחות) משלם חצי נזק.

דרסה^מ על הכלי ושברתו, דהיינו רגל, ונפל על כלי אחר ושברו, דהיינו צרוחות: על הראשון משלם נזק שלם, ועל האחרון משלם חצי נזק, שהוא צרוחות.

התרנגולין מועדין להלך כדרכן ולשבר. היה דליל דבר קשור ברגליו או שהיה מהדס^מ מרקד והתיז צרוחות ומשבר את הכלים משלם חצי נזק דהיינו צרוחות.

[עד כאן דף יז עמוד א']

גמרא

^מ תוספות ד"ה והאמר מר גדול למוד תורה שמביא לידי מעשה. פי' בקונטרס אלמא מעשה עדיף וקשה לר"ת דאדרבה מהכא דייק ספ"ק דקדושין (דף מ: ושם) למוד גדול ממעשה גבי זקנים שהיו מסובין בעליית בית נתזה בלוד ונשאלה שאילה זו בפניהם למוד גדול או מעשה גדול ונמנו כולם ואמרו למוד גדול שמביא לידי מעשה ואומר ר"ת דה"פ והאמר מר שלמוד מביא לידי מעשה וכוון שאנו אומרים קיים הרי אנו אומרים שלמד דאי לא שלמד היאך קיים שללמוד מביא לידי מעשה ולא מסיק אדעתיה השתא לחלק בין למד ללימד ומשני הא לאגמורי (דלימוד) ודאי לא אמרינן דהא ודאי עדיף שמביא את הרבים לידי מעשה כשללמוד

א"ל רבינא לרבא היינו רגל היינו בהמה? היינו דבר אחד, ומדוע כתב זאת בשני אופנים.
א"ל רבא תנא אבות רגל ממש שדרסה וקתני תולדות, דהזיקה מצוי ואין כוונתה להזיק, כגון להלך כדרכה ולשבר בגופה ובשערה, ובשליף שעליה.

אלא מעתה סיפא משנה לקמן דקתני השן מועדת לאכול את הראוי לה, הבהמה מועדת לאכול פירות וירקות- מאי אבות ומאי תולדות איכא הרי אכילת פירות וירקות היינו שן ממש?

הוה קמהדר ליה רבא לרבינא בבדיחותא וא"ל 'אנא שנאי חדא פירשתי את הרישא, ואת שני חדא הסיפא.
להלן שני תירוצים בביאור הסיפא:

א. אמר רב אשי תנא שן דחיה וקתני שן דבהמה-

ס"ד אמרינא ושלח את בעירה היינו תרגום של בהמה כתיב, בהמה אין, חיה לא, קמ"ל דחיה בכלל בהמה שכתוב 'זאת הבהמה אשר תאכלו... איל צבי ויחמור'.

(קושיה) אי הכי, הא מבעי ליה למיתני ברישא.

(תירוץ) האי דאתיא ליה מדרשא, חביבא ליה.

(קושיה) אי הכי רישא נמי: ליתני ההיא דלא כתיבא ברישא?

(תירוץ) אי הכי השתא?! התם סיפא אידי ואידי אבות נינהו, הך דאתיא ליה מדרשא חביבא ליה, הכא שביק אב ותני תולדה?!

ב. איבעית אימא - אידי דסליק מפרק ראשון דתנן ברגל מועדת פתח ברגל. צרוחות האם משלם חצי נזק או נזק שלם - מחלוקת רבנן וסומכוס

כל דבר שהוזק בידיים ע"י רגל הבהמה, משלם נזק שלם, אך כשהזיקה בכוחה, למרות שכוחה כגופה, ישנה מחלוקת האם יש הלכה למשה מסיני מיוחדת שמשלם חצי נזק בלבד, כדלהלן:

תנו רבנן - בהמה מועדת להלך כדרכה ולשבר כיצד?

בהמה שנכנסה לחצר הניזק, והזיקה בגופה דרך הלוכה, ובשערה דרך הלוכה, באוכף שעליה, ובשליף משאו^ו שעליה, ובפרומביא שבפיה, ובזוג בצוארה, וחמור במשאו משלם נזק שלם.

להלן ההמשך של הברייתא לפי תיקון הגמרא (חסורי מחסרה):

א. [ת"ק]

צרוחות אע"ג כי אורחיהו: חצי נזק.

וחזיר שהיה נובר בחוטמו באשפה והתיז והזיק: משלם חצי נזק דהיינו צרוחות.

א. סומכוס: צרוחות, וחזיר שהיה נובר באשפה והתיז והזיק: משלם נזק שלם - כמו שיתבאר לקמן, שסובר שזכחו כגופו, ואין הלכה למשה מסיני מיוחדת שחייב חצי נזק בלבד.

תרנגולין - צרוחות

ת"ר תרנגולין שהיו מפריחין ממקום למקום ושברו כלים:

א. [ת"ק]

בכנפיהן: משלם נזק שלם.

ברוח שבכנפיהן היינו צרוחות: משלמין חצי נזק.

ב. סומכוס אומר נזק שלם.

ובשאלות דרב אחאי גאון ל"ג קיים אמרינן לימד לא אמרינן אלא גרס ומנח תפילין והדר אמר לן ותו לא ופריך גמרא והיאך הוה מנח תפילין תחלה קודם שהיה אומר להם השמעתא והלא למוד גדול ממעשה ומשני הא למגמר הא לאגמורי דליגמר נפשיה למוד גדול שמביא לידי מעשה אבל לאגמורי לאחרים לא עדיף ולפיכך היה מניח תפילין תחלה:
^מ תוספות ד"ה דרסה על הכלי. אור"ל דאיצטרך לאשמועין דסד"א דמשונה הוא כיון דדרסה כ"כ בחוזק שניתנו השבר על כלי אחר ושברו ומסתמא להזיק נתכוננה:.

סיכום הדף היומי

שקלא וטריא

בבא קמא יז

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

לעלו נשמת
דינה ליבה בת עטל זיל
עובדיה חיים בן רחל זיל
ת.נ.צ.ב.ה

[עד כאן דף יז עמוד ב]

תניא אידך-

תרנגולין שהיו מהדסין מרקד"י ע"ג עיסה ועל גבי פירות, וטינפו, או ניקרו בחרטום שלם: משלם נזק שלם.

- א. [ת"ק] העלו עפר מן הארץ לעיסה או צרורות: משלמין חצי נזק.
ב. **סומכוס** אומר נזק שלם.

תניא אידך-

תרנגול שהיה מפריח ממקום למקום ויצתה רוח מתחת כנפיו ושיברה את הכלים משלם חצי נזק - **סתמא כרבנן**.

עתה הגמרא מסבירה במה נחלקו רבנן וסומכוס, כמו שהבאנו לעיל:
אמר רבא בשלמא **סומכוס**: קסבר כחו כגופו דמי.
אלא רבנן:

אי כגופו דמי, כוליה נזק בעי לשלם?

ואי לאו כגופו דמי, חצי נזק נמי לא לשלם? שלא מצינו חצי נזק באופן שהזיק כדרכו. (מסקנה) הדר אמר רבא לעולם כגופו דמי - **וחצי נזק צרורות הלכתא גמירי לה**.
הדמיון בין זב לנזקין

להלן דברי רבא שמשווה דיני טומאת זב לדיני נזקין, והגמרא מפרשת מה החידוש שבא להשמיענו:

אמר רבא כל שבזב טמא נגע בטהור: **בנזקין משלם נזק שלם - עגלה מושכת בקרון קא משמע לן** דהיינו כשעבר הקרון שעליו הזב ע"ג כלים, טמאים הם משום מדרס. וה"ה לעניין נזקין, שאם משך עגלה וקרן ועבר ע"ג כלים ושיברן הרי זה נחשב הזק שבגופו ממש ומשלם נזק שלם.

כל שבזב טהור כגון שזרק חפץ על אדם: **בנזקין משלם חצי נזק** דהיינו צרורות.

תניא כותיה דרבא-

בהמה מועדת לשבר בדרך הלוכה כיצד?

בהמה שנכנסה לחצר הניזק והזיקה בגופה: דרך הלוכה, ובשערה דרך הלוכה, באוכף שעליה, ובשליף שעליה, ובפרומביא שבפיה, ובזוג שבצוארה, וחמור במשא, **ועגלה מושכת בקרון: משלם נזק שלם - אלמא כגופו דמי**.

תנו רבנן תרנגולים שהיו מחטטין מנקר"י בחבל דלי, ונפסק החבל, ונשבר הדלי: משלמין נזק שלם.

בעי רבא: דרסה על כלי, ולא שברתו, ונתגלגל למקום אחר ונשבר מהו?

להלן צדדי הספק:

בתר מעיקרא אזלינא¹ שדחפו - וגופיה הוא.

או דלמא בתר תבר מנא אזלינא - וצרורות נינהו ומשלם חצי נזק בלבד.

תפשוט ליה מדרבה -

דאמר רבה זרק כלי מראש הגג², שעומד להישבר, ובא אחר ושברו במקל קודם שנה: פטור השובר וחייב הזורק - שאזלינן בתר מעיקרא דאמרינן ליה שהשני מנא תבירא תבר.

(דחיה) לרבה פשיטא ליה. לרבא מבעיא ליה.

ת"ש הידוס רקידת תרנגולין והתיז גלגלה את הכלי למקום אחר ונשבר.

[ת"ק] אינו מועד,

וי"א: ה"ז מועד.

1. ובהא קמפליגי: דמר סבר בתר מעיקרא אזלינן ומר סבר בתר תבר מנא אזלינן.

(דחיה) לא:

2. בהתיז צרורות והם שברו את הכלים - ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי.

¹ תוספות ד"ה בתר מעיקרא אזלינן כו'. ומדתנן דרסה על הכלי ושברתו [ולא כתב ונתגלגל] דמשמע הא נתגלגל למקום אחר ונשבר שם חייב ח"נ, ליכא למידק דאדרבה מדמפליג בין ראשון לשני ולא מפליג בראשון גופיה [בין שוברתו לבין נתגלגל] איכא למידק איפכא:

² תוספות ד"ה זרק כלי מראש הגג כו'. נראה דאם זרק אבן או חץ על הכלי ובא אחר וקדם ושברו דפשיטא דחייב ולא שייך כאן מנא תבירא תבר [הסברא היא שכשזרק את הכלי עצמו, כיוון שהוא במצב שהולך להשבר נחשב לשובר משא"כ בזרק אבן שבזרקתו אין שום שינוי במצב הכלי] דאי אזלינן נמי הכא בתר